

Nr 244.

Av herr **Petrén**, i *anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till sinnessjuklag m. m.*

Inom de sakkunnigberedningar, som haft att utföra det förberedande arbetet till detta lagförslag, har den uppfattningen varit enhällig, att det borde införas *lagstadgad rätt* för å sinnessjukhus intagen att anföra klagomål över intagning och kvarhållande å sådant sjukhus. Enligt det av 1913 års sakkunniga avgivna förslaget skulle klagoinstansen härvid utgöras av medicinalstyrelsens rättspsykiatriska nämnd, förstärkt med den medlem uti medicinalstyrelsens vetenskapliga råd, som är representant för juridisk teori och praxis. Detta förslag motiverades därmed, att om också prövningen av ifrågasvarande klagomål företrädesvis krävde medicinsk-psykiatrisk erfarenhet, så borde dock — med hänsyn därtill, att avgörandet berörde frågan om den medborgerliga friheten — även den juridiska sakkunskapen därvid få tillfälle att göra sig gällande. Då detta förslag emellertid blev avstyrkt av medicinalstyrelsen bl. a. av det skälet, att det skulle medföra alldeles för stor arbetsbörda för den rättspsykiatriska nämnden, föreslogo 1926 års sinnessjuksakkunniga att det för avgörandet av klagomål rörande intagning eller kvarhållande å sinnessjukhus skulle tillskapas en särskild klagoinstans, vari förutom högre rättspsykiatrisk sakkunskap samt juridisk teori och praktik även allmän medborgerlig uppfattning bleve representerad. Denna s. k. sinnessjuknämnd skulle nämligen enligt förslaget bestå av fem ledamöter, av vilka en skulle vara eller hava varit ordinarie innehavare av domarämbete och en vara i sinnessjukvård särskilt kunnig läkare.

Enligt båda sakkunnigförslagen skulle den myndighet, som hade att avgöra klagomål rörande intagning och kvarhållande å sinnessjukhus, även hava att besluta om utskrivning i sådana fall, i fråga om vilka varken sinnessjukhusets överläkare eller överinspektören för sinnessjukvården har utskrivningsrätt. Detta gäller för närvarande beträffande dem, vilka varit tilltalade för brott men i anseende till sinnesbeskaffenheten icke kunnat till ansvar fällas. Enligt båda sakkunnigförslagen skulle emellertid utskrivningsfrågan avgöras av högre myndighet icke endast i fråga om dylika s. k. straffrifyklarade utan även i fråga om andra å sinnessjukhus intagna, som begått mot annans personliga säkerhet riktad brottslig gärning. Enligt det av 1926 års sinnessjuksakkunniga framlagda förslaget skulle sinnessjuknämnden, förutom att av-

göra klagomål beträffande intagning eller kvarhållande å sinnessjukhus, även få till uppgift att besluta om utskrivning i de fall, där varken sinnessjukhusets överläkare eller överinspektören för sinnessjukvården skulle ha utskrivningsrätt. Det befanns nämligen nödvändigt att låta själva klagoinstansen jämväl bliva utskrivningsmyndighet i dessa fall, enär medicinalstyrelsen — utan vars medgivande för närvarande ingen straffriförklarad kan utskrivas från sinnessjukhus — därest den fortfarande skulle bli utskrivningsmyndighet i vissa fall, i *sådan egenskap* skulle komma att bliva underordnad sinnessjuknämnden, till vilken den, vars utskrivningsfråga av medicinalstyrelsen prövats med negativt resultat, när som helst kunde anföra klagomål över kvarhållandet. En sådan sakernas ordning måste ju undvikas.

Såväl psykiatriska föreningen som medicinalstyrelsen hava emellertid i sina yttranden över 1926 års sakkunnigas förslag framhållit, hurusom det vore önskvärt, att utskrivning av straffriförklarade alltjämt finge avgöras av medicinalstyrelsens rättspsykiatriska nämnd, som tidigare avgivit yttrande om sinnesbeskaffenheten hos dessa personer och vars medlemmar sålunda hava noggrann kännedom om ifrågavarande patienter. Då emellertid av ovannämnda skäl den högre utskrivningsmyndigheten och klagoinstansen lämpligen kunde förstärkas med en eller flera lekmän, därest den allmänna opinionen fordrade sådanas deltagande i prövningen av klagomål över intagande eller kvarhållande å sinnessjukhus.

I enlighet med nu anförda synpunkt har Kungl. Maj:t som klagoinstans uti här ifrågavarande fall föreslagit medicinalstyrelsen med viss (nedan närmare berörd) sammansättning och med förstärkning av två utav Konungen särskilt förordnade ledamöter, av vilka den ene skall vara eller hava varit ordinarie innehavare av domarämbete (2 §). I stort sett synes mig detta förslag innebära en lycklig kompromiss mellan de två sakkunnigförslagen. Å ena sidan innebär det en förbättring av 1913 års sakkunnigas förslag därutinnan, att klagoinstansen kommer att representeras av icke endast psykiatrisk och juridisk sakkunskap utan även av allmän medborgerlig uppfattning; å andra sidan blir medicinalstyrelsen icke — såsom av 1926 års sakkunniga föreslagits — avkopplad från befattning med utskrivning av straffriförklarade och andra patienter, som visat sig samhällsfarliga.

Emellertid har i Kungl. Maj:ts förslag medicinalstyrelsen som klagoinstans (frånsett ovannämnda förstärkning) icke fått alldeles samma sammansättning som den rättspsykiatriska nämnden. Denna består, enligt kungörelsen den 8 juni 1928, av chefen för hospitalsbyrån, ytterligare en byråchef, som generaldirektören utser bland de byråchefer, vilka äro legitimerade läkare, samt *överinspektören för sinnessjukvården i riket* eller, vid förfall för honom, en psykiater i det vetenskapliga rådet; dock må generaldirektören, i den mån hans övriga åligganden det medgiva, inträda såsom ledamot i stället för den av honom utsedde byråchefen. Enligt 2 § uti förslaget till sinnessjuklag skulle emellertid medicinalstyrelsen som klagoinstans sätillvida få annan sammansätt-

ning än den rättspsykiatriska nämnden, som överinspektören för sinnessjukvården i riket aldrig skulle vara medlem av klagoinstansen.

Anledningen till att denne helt uteslutits som medlem av klagoinstansen är den, att han ansetts i allmänhet komma att vara jävig uti de ärenden, som åvila denna myndighet. Emellertid är detta icke förhållandet i alla de fall, där klagoinstansen har att, icke på grund av klagomål utan i följd av vederbörlig anmälan, pröva utskrivning av straffriförklarade eller andra, som begått mot annans personliga säkerhet riktad brottslig gärning. Då sådana utskrivningsfrågor ingående pläga dryftas vid överinspektörens inspektioner och denne därför brukar hava en noggrann kännedom om dylika patienter, skulle det vara av stort värde, om utskrivningsmyndigheten i sådana fall fortfarande finge tillgång på överinspektörens stora personalkännedom på detta område. För att tillgodogöra sig denna kan utskrivningsmyndigheten ofta komma att finna sig föranlåten att uti här åsyftade utskrivningsfrågor infordra yttrande av överinspektören, om denne icke får deltaga i prövningen av dessa ärenden, varav följden emellertid skulle bliva, att överinspektören tillskyndades ökat arbete. Även vid prövning av klagomål rörande intagning och utskrivning skulle emellertid överinspektören ofta icke bliva jävig. Ty först och främst kan det naturligen förekomma, att nyintagna patienter klaga, innan överinspektören, som ju i regel icke hinner inspektera varje sinnessjukhus mer än en gång årligen, verkställt inspektion av sinnessjukhuset i fråga för året. Även om emellertid klaganden skulle haft tillfälle att vid en inspektion till överinspektören framföra begäran om utskrivning, behöver detta icke med nödvändighet hava föranlett ett bestämt beslut från överinspektörens sida, i det ytterligare observation av överläkaren kan ha ansetts behöflig och utskrivningsfrågan därför blivit ställd på framtiden. I sådant fall torde överinspektören icke heller behöva betraktas som jävig.

Här må också erinras om att medicinalstyrelsen i sitt sist berörda yttrande utgått ifrån att överinspektören i allmänhet skulle deltaga i medicinalstyrelsens prövning av utskrivningsfrågor, så att en medlem av medicinalstyrelsens vetenskapliga råd skulle behöva inkallas i överinspektörens ställe endast då denne på grund av jäv eller annat förfall vore förhindrad deltaga uti behandlingen av här ifrågavarande ärenden.

I anslutning till vad ovan anförts får jag sålunda hemställa,

att riksdagen måtte besluta, att 2 § i förslaget till sinnessjuklag får följande ändrade lydelse:

Då medicinalstyrelsen enligt denna lag handlägger fråga om utskrivning eller skiljande från sinnessjukhus eller från sinnessjukavdelning, tillhörande fångvården, av någon, som blivit intagen för vård eller observation, eller om förhör inför domstol angående sålunda intagen, skola i avgörandet deltaga chefen för den byrå, till vars handläggning ärendet hör, ytter-

ligare en byråchef, vilken utses av generaldirektören bland de byråchefer, vilka äro legitimerade läkare, och *överinspektören för sinnessjukvården i riket eller, vid förfall för denne*, en av generaldirektören tillkallad psykiater i medicinalstyrelsens vetenskapliga råd ävensom två av Konungen särskilt förordnade ledamöter. Generaldirektören må inträda såsom ledamot i stället för den av honom utsedda byråchefen.

Stockholm den 26 februari 1929.

Alfred Petré.
